

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Diff. 1. An Ens rationis sit objectum Logicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

tudinem ad scindī. Deinde ratio formalis ob-
jecti Logicae, debet significare illud, quod indu-
cit Logica in operationes, non inducit autem
dirigibilitatem, quia cum hæc sit aptitudo ad di-
rigi, præsupponitur in ante, sed potius dirigibi-
litas, est ratio sub Qua huius scientiæ.

ASSERO III. *Commodè exprimi Rationem
formalem objecti Logicae, per Ly Rectificabilitas, ita
ut operationes rectificabiles, sint objectum Lo-
gicae.*

RATIO, quia operationes in fieri sunt ob-
jectum Logicae. Sed operationes rectificabi-
les sunt operationes in fieri. Ergo &c.

QUÆRES III. *An operatio aliqua in communi
abstrahens à prima, secunda & tertia sit Objectum
Logicae.*

ASSERO, quod non.

RATIO. Tum quia, si nihil obstat, assignan-
dum est objectum habitus practici, circa quod
& executive & præceptive versetur Logica. Sed
operationes tres sunt tales, nam executive circa
singularia, versabitur, & præceptive, circa tres
illas operationes, sed circa unamquamque in
communi acceptam. Tum quia si nihil obstat
potius est assignandum objectum Logicae tale,
quod ex modo suæ significationis, ostendat Lo-
gicam non esse speculativam, quod non habere-
tur, si operatio in communi, assignetur pro
objecto Logicae. Tum quia in assignando ob-
jecto Logicae concordanda sunt duo, quod Lo-
gica sit practica, & quod sit scientia: utrumque
hoc concordatur, nam ut salvetur ratio scientiæ,
& unitatis scientiæ, assumitur ratio communis,
jam autem quælibet illarum in suo genere est
una, hoc est, tres operationes. Ostenditur et-
iam ratio practici, particularius ipsas operatio-
nes assignando pro objecto. Quod autem debe-
ant operationes secundum rationem commu-
nem spectari, Ratio est. Quia objectum unius-
cujusque scientiæ, non debet esse simpliciter quid
aggregatum, sed debet uniri in ratione aliqua
una. Unde & Aristot. i. posteriorum tex. 43.
unam scientiam dicit esse, quæ est circa unum
genus.

QUÆRES IV. *An intellectus ut dirigibilis
Logice in operando, sit objectum Logicae.*

ASSERO. *Intellectum esse objectum Logicae, sed
non esse objectum Attributionis.* Quod sit ob-
jectum. Ratio est, quia causæ objecti, sunt etiam
objectum scientiæ, revocanturque ad objectum
attributionis. Quod autem non sit ita sumptus
intellectus objectum attributionis. Ratio est.
Quia intellectus in tantum esset objectum Lo-
gicae, prout esset dirigibilis in operando, hoc au-
tem significat, ipsas operationes esse hoc ob-
jectum, ut in simili supra dictum. Deinde ob-
jectum Logicae tanquam habitus practici, debet
esse agibile à logica. Intellectus autem non est
agibilis à logica. Denique etiam in aliis habi-
tus, principium effectivum specierum objecti,

non est objectum proximum habitus, sic non est
objectum cytharandi cythara, sed pulsus aut
sonus artificiosus, objectum futoriæ non est ma-
nus sed calceus, nec saltatoriæ pes, sed saltus.
Quod ulterius in hoc fundatur, quia non est ne-
cesse confundere causam objecti, cum ob-
jecto.

DICES I. Logica dirigit Operationes intel-
lectus in ordine ad perfectionem intellectus. Er-
gò intellectus erit objectum primum.

RESPONDETUR. Quod dirigat illas ad
perfectionem intellectus non merè subjectivam
& receptivam illarum operationum, sed ad per-
fectionem intellectus, prout operativi, quod o-
stendit potius operationes esse hoc objectum.

DICES II. Objectum habitus practici non
debet esse operativum, sed operabile, jam au-
tem intellectus, est potius operativus.

RESPONDETUR. Quod operativum pos-
sit esse in scientia practica, objectum attribum-
tum, licet non attributionis.

DICES III. Subjectum habitus non est ob-
jectum habitus, intellectus autem est subjectum
habitus logici. Ergo non est objectum il-
lius.

RESPONDETUR. Subjectum habitus,
quod est simul tanquam causa objecti confide-
rabilis, potest esse objectum habitus, considera-
tio enim, causarum objecti, spectat ad scientiam,
licet subjectum habitus, acceptum merè pro re-
ceptivo habitus, non sit objectum habitus.

QUÆRES V. *Quodnam tandem sit objectum
Attributionis adequatum Logicae.*

ASSERO esse *Operationes intellectus rectifi-
cabiles*, seu ut vulgò dicitur dirigibiles. Ratio
asserti petenda ex dictis hactenus.

QVÆSTIO III.

De iis quæ non sunt definitiva Logicae.

SUB hoc titulo agemus de iis, quæ non sunt
objectum Logicae, sit

DIFFICULTAS I.

*An Ens rationis sit objectum
Logicae.*

PRÆMITTO I. *Ens rationis, quantum ad præ-
sens, duplex cogitari potest.* Primum Ens ra-
tionis, quod habet tantum esse objectivum in
intellectu, v. g. Hircocervus; secundum Ens
rationis Logicum, estque aliquid sortiens deno-
minationem extrinsecam à Logica, seu secunda
nostra intentio.

PRÆMITTO II. *Quid sit intentio? Quid
secunda intentio, Quid Denominatio?* Intentio
alia spectat ad voluntatem, alia ad intellectum.
Intentio spectans ad voluntatem est Ordo, Mo-
tus, Progressus, Tendentia voluntatis in ob-
jectum.

† Ecce

jectum.

jectum. Et proportionaliter, Intentio spectans ad intellectum est tendentia intellectualis. Porro sicut in motu quod movetur, habet finem sui motus, seu terminum & rationem formalem movendi, ita etiam in intellectu, cuius motus sunt cognitiones, sunt aliquæ Intentiones formales, quæ sunt ipse actus tendens in objectum, vocaturq; hic actus: Intentio formalis, & præter hoc, est terminus istius motus, qui terminus vocatur Intentio objectiva, nihilq; aliud est, nisi ipsum illud, quod cognoscitur.

Rursus Intentio tam formalis quam objectiva, Alia est Intentio prima, alia Intentio secunda. Intentio prima formalis est cognitio cognoscens objectum, directè, secundum prædicata, quæ in se habet. Prima autem Intentio objectiva, est ipsum illud objectum. Deinde verò Intentio secunda formalis, est cognitio objecti ab intellectu sortiens aliquam denominationem. Intentio verò secunda objectiva, est ipsum illud objectum sortiens ab intellectu illam denominationem, vocaturq; hæc Intentio secunda, quia sicut id quod secundum est, supponitur alteri se priori, estq; geminatio, unitatis, ita secunda intentio præsupponit primam, prius enim est esse v. g. hominem, postea posse prædicari.

Quod ad denominationem attinet, illa est forma nominis cuiuspiam inditi. Sic denominatur pannus ruber, qui obtinet nomen à rubedine, quæ est forma rubri. Hæ denominationes aliæ sunt Extrinsecæ, aliæ Intrinsecæ: Intrinsecæ proveniunt à forma denominato unita. Sic v. g. denominatur ruber pileus à rubedine unita pileo. Denominatio autem extrinsecæ, est appellatio proveniens à forma extrinsecæ, referibili tamen ad denominatum. Sic v. g. visum denominatum à visione, quæ est in vidente, quæ nihilominus visio, refertur ad visum, tanquam ad objectum. Ulterius, denominationes extrinsecæ aliæ sunt Logicæ, aliæ non Logicæ. Denominationes non Logicæ sunt, quæ proficiscuntur, aut ab aliis potentiis, quam ab intellectu, aut ab intellectu, sed præscindente à præceptis Logicis v. g. simpliciter cognitum; Logicæ autem Denominationes extrinsecæ, sunt actus intellectus, importantes ordinem ad præcepta Logicæ.

PRÆMITTO III. *Quæ sint placita asserentium, Ens Rationis Logicum esse objectum Logicæ.*

DOCENT I. Objectum sortiri denominationem extrinsecam ab intellectu v. g. prædicati, subiecti, Definitionis, hocque dicunt esse Ens rationis.

DOCENT II. Ipsum istud Ens rationis, rectitudinem suam habere, si sit conforme rebus, ita ut prædicatum sit superius, subiectum autem inferius.

DOCENT III. Ista Entia Rationis, in tantum spectare ad Logicam, in quantum sunt directiva Operationum intellectus. Dirigunt autem istas operationes, inprimis ut refert Ami-

cus tract. 1. Logicæ quæst. 5. d. 3. c. 4. per modum ideæ & objectivæ, quia scilicet ut rectè definiamus, debemus nobis proponere definitionem, quæ est Ens rationis Logicum, ut videamus quid in illo, pro genere, quid pro differentia, sumatur, ut definitionem formando, accomodemus nos illi Ideæ. Deinde Ens rationis Logicum dirigit operationes à posteriori, per modum signi, ut vult Vallius p. 2. prolog. 93. c. 2. eò quod sequatur ad operationes, quas facimus, easq; vel rectas, vel non rectas. Sic v. g. quando in communi apprehenditur hic terminus Homo, si in hac apprehensione sequitur & confurgit Ens rationis Logicum, quod est species, signum est rectam fuisse apprehensionem; si verò sequatur ut illius apprehensionis, Ens rationis Logicum; quod est genus; Sequitur illam apprehensionem fuisse malam, nam Ens rationis malum est secutum.

DICENDUM EST I. *Ens rationis Chimæricum non esse objectum Logicæ.*

PROBATUR. Quia illud potius ad Metaphysicam spectat, quæ sicut Ens reale considerat; ita & oppositum illi Ens fictum, considerare debet, & quæ rationes probant operationes intellectus esse objectum Logicæ; eadè evincunt, quod Ens chimæricum non sit tale objectum.

DICENDUM EST II. *Ens rationis Logicum, tam illud directivum, quam illud per modum signi acceptum, non esse objectum Logicæ.*

Quoad primam Partem.

PROBARI POTEST CONCLUSIO I. Illa Idea quæ dirigeret operationes, non dirigeret primam operationem. Ergo & reliquas. Antecedens probatur. Hoc ipso enim illa non esset prima, cum supponeret aliam priorem se, quæ illi esset, per modum Ideæ.

RESPONDERI POSSIT huic argumento. Retorquendo illud, quod primus actus Logicæ non posset fieri à Logica artificiali. Ergo & reliqui non dirigerentur à Logica artificiali.

PROBARI II. POSSET. Illa ipsa Idea non habet rectitudinem ab alia idea, alias iretur in infinitum. Ergo hæ ideæ non sunt tale objectum.

RESPONDETUR. Sicut primus actus Logicæ potest habere rectitudinem non à Logica artificiali, sed à naturali, nec erit necesse in hoc ponere processum in infinitum. Ita & in præsentia. *Hinc aliter*

PROBATUR III. CONCLUSIO. Quia non experimur nos necessariò & semper istas Ideas inspicere. Et deinde, quia sufficiens est intellectus independenter ab istis Ideis unà cum Logica, facere istam rectitudinem. Ergo est superflua inspectio illarum Idearum tanquam objecti. Et si reliqui habitus Practici ideas tales non habent pro objecto, sed potius opera, ita & in præsentia.

Quod verò Entia Rationis per modum signi accepta non sint objectum.

PROBATUR. Entia rationis directiva per modum

modum signi habent rectitudinem ab operationibus rectis, vel praviratem à pravis: illud quippe Ens rationis est rectum, quod consequitur ad operationem rectam, illud verò Ens rationis est pravum, quod ad operationem pravam consequitur. Ergò non operationes ab Entibus rationis Logicis, sed Logica Entia rationis, ab illis operationibus, debent habere rectitudinem.

Deinde pro illo priori, quo illud signum anteceditur operationes, competit illis rectitudo. Ergò illa non rectè desumetur à dictis signis.

DICENDUM EST III. *Ens rationis Logicum si ad mentem S. Thomæ sumatur, est objectum Logica.* Supponit Conclusio quod nomine Entis rationis venire possint etiam ea, quæ efficiuntur ab intellectu immanenter, & sic operationes & conceptus nostri erunt entia rationis. Hoc supposito.

Probatur Conclusio. Operationes intellectus rectificabiles, sunt objectum Logicae. Sed istæ ad mentem S. Thomæ sunt Ens rationis, ut videre est 1. 2. q. 90. art. 1. ad 2. Et primo postea. lect. 1. dicit Logicam esse de operationibus Rationis, seu Intentionibus rationis. Et in primum dist. 33. quæst. 1. art. 1. ad 3. *Ens rationis, inquit, seu Ratio dupliciter sumitur, quandoque enim Ratio est rationcinante scilicet ipse actus rationis, vel potentia, qua est ratio, quandoque ratio est nomen Intentionis, sive secundum quod significat definitionem rei, prout Ratio est Definitio, sive prout Ratio dicitur Argumentatio.* Item S. Th. apud Sanchez. citatus 9. proœmiali 1. 7. titulo Decisio quæstionis expressè ait: *Quemadmodum ratio artem fabrilem invenit, ut actus, qui per manum exercentur, secundum rationem dirigantur, eodem pacto ratio ipsa invenit artem Logicam, qua directiva esset ipsius rationis actuum, per quam homo in actibus Rationis ordinatè, & faciliter & sine errore procederet.* Hinc quando 4. Metaph. lect. 4. & opusculo de natura Generis c. 4. assignat pro objecto Ens rationis Logicum, hoc ipso intelligere est, quod operationes intellectus, cum illæ cum Entibus rationis Logicis apud illum sint idem. Caterum sub nomine Entis Rationis Logici etiam ad mentem S. Thomæ sumpti, non debet statui objectum Logicae. Ratio, quia hoc nomen est equivocum.

OBJICITUR I. ab Auctoritate.

I. AUCTORITAS EST Arist. 4. Metaph. tex. 4. Ubi ait Dialecticam & Metaphysicam tractare de omni Ente. Atqui Dialectica non tractat de omni Ente reali. Ergò de Ente Rationis.

RESPONDETUR. Sicut dum Metaphysica tractat de omni Ente, non debet intelligi non nisi Ens Rationis, hoc ipso enim non tractaret de omni Ente, ita nec Dialectica equiparata ab Aristotele Metaphysicæ, de eodem tractabit. Dicit etiam potest quod tractet Dialectica de omni Ente reali, præscribendo regulas illud attingendi.

II. AUCTORITAS EST S. Thomæ, sed ea explicari debet secundum Conclusionem tertiam.

III. AUCTORITAS axioma commune. Quod contrariorum sit eadem disciplina.

RESPONDETUR. Argumentum multum probate, quia probaret Physicam de Coelis etiam fictis discurre. Deinde quamvis contrariorum eadem sit disciplina, sequetur quidem, quod contraria ad idem objectum attributionis revocentur, non autem quod sint ipsum objectum attributionis.

OBJICITUR II. Definitio est ordo Generis ad differentiam, ejusque rectificabilitas in hoc ordine stat, hic autem ordo est Ens rationis, & sic de reliquis. Ergò Ens Rationis erit objectum.

RESPONDETUR. Dirigibilitatem ex modo nostro concipiendi esse ordinem quandam, sed non in re. Dirigibilitas autem in re, est ipsa operatio intellectus, conformis præceptis.

OBJICITUR III. Logica considerat Prædicamenta & prædicabilia. Et prædicamenta, secundum quod considerantur à Logica, non sunt Entia realia, aliàs considerarentur sub eadem ratione, sub qua considerantur à Metaphysica. Ergò considerantur à Logica prædicamenta, ut sunt Entia rationis. Prædicabilia etiam sunt entia rationis, ergò Logica considerat entia rationis.

RESPONDETUR. Prædicabilia esse Universalia, adeoque non Entia Rationis. Et licet Logica consideret prædicamenta, secundum quod sunt entia realia, differret à Metaphysica, quia considerabit ea, secundum quod sub sunt Definibilitati, Divisibilitati &c.

OBJICITUR IV. Logica accipit speciem ab ente Rationis, unde & vocatur Rationalis scientia.

RESPONDETUR. Sicut voces non sunt objectum Logicae, licet à vocibus Logica denominetur Logica; ita, quamvis Logica sit scientia rationalis, non erit necesse ut pro objecto dicat entia rationis. Præcipue cum etiam denominetur rationalis scientia Logica à Ratione, hoc est, Operationibus intellectus, non ab entibus Rationis Logicis.

OBJICITUR V. Si Logica tractans de Definitione, Divisione &c. tractaret de ente reali. Definitio & Divisio, vel esset Substantia vel Quantitas, vel Qualitas.

RESPONDETUR. Esse Qualitatem.

INSTABIS. I. Ergò non distinguetur Logica à scientiis realibus.

RESPONDETUR. In quantum conceptus mentis, non sint quid fictum, in tantum possunt dici res, & hoc sensu erit etiam Logica realis; licet sit rationalis, in quantum Ratio sumitur pro Intentione.

INSTABIS II. Si objectum Logicae est quid reale, vel abstrahit ab omni materia, vel non, si abstrahit, Ergò est Metaphysica; si non abstrahit, Ergò coincidit cum Physica.

† Ec 4

RE-

RESPONDETUR. Quamvis abstraheret ab omni materia, non esset Metaphysica, quia scientiæ, ut probavi ante, non per abstractionem specificantur, quæ verò abstractio competat Logicæ, superius habetur.

INSTABIS III. Si objectum Logicæ est quid reale, sequitur illam nobiliorem esse Mathematicâ & Ethicâ. Mathematicâ quidem, quia nobilior est quantitate, operatio intellectus: Erit etiam præ Ethicâ nobilior, quia nobiliores sunt actus intellectus, actibus voluntatis.

RESPONDETUR. Diverſo respectu nobiliorem esse præ his Logicam. Vincitur tamen à Mathematica in hoc; quia illa non nisi demonstrativè procedit. Ab Ethicâ etiam vincitur, quia præstantius est habere & rectitudinem naturæ, & rectitudinem artis, & rectitudinem moralem, quæ rectitudines competunt actui Ethico; Actui verò Logico, competit rectitudo, non nisi naturæ & artis.

OBJICITUR VI. Definitio & Divisio, scripta, vel vocalis, spectat ad Logicam, non spectaret autem, si Ens rationis non esset objectum, quid enim commune esset scripto, voci, &c. cum operatione intellectus.

RESPONDETUR. Revocari hæc tanquam signa manifestativa conceptuum.

DIFFICULTAS II.

An Voces sint Objectum Logicæ.

PRÆMITTO I. *Nomine Vocum venire posse vel voces Internas, vel Externas.* Vox interna est: Verbum mentis & locutio, per quam manifestat sibi ipsi intellectus objectum: ut fufius in Animastica, & aliquid DEO volente innuetur in materia de Universalibus. Vox autem externa est sermo, qui conceptus nostros internos manifestare natus est alicui.

Nominales censentur voces internas pro objecto Logicæ statuisse. Nam Oeccham Princeps nominalium conceptus mentis dicit esse objectum Logicæ. Voces autem externas, censentur pro objecto statuisse, Aureolus & Aphrodisæus;

PRÆMITTO II. *Voces externas quæ sint sonus articulatus, spectare ad Animasticam,* in quantum tractat de sensibus. Quæ verò sunt certo modo pronuntiabiles, construibiles, spectant ad Grammaticam: quæ faciunt ornatam locutionem, ad Rhetoricam, quæ possunt habere numerum & concentum, spectant ad Musicam & Poeticam, quæ sunt Entia, ad Metaphysicam, quæ sunt quid corporeum, spectant ad Physicam.

PRÆMITTO III. *Restare ut queratur, an voces manifestativa conceptuum spectent ad Logicam.*

DICENDUM EST. *Voces non esse objectum Attributionis Logicæ per se & adequatum.*

PROBARI SOLET I. Sublatis & impossibilibus vocibus, potest esse Logica, nam sublati vocibus, potest fieri apprehensio, enuntiatio, syl-

logisatio. Ergò non sunt per se objectum Logicæ. Objectum enim per se & Attributionis Logicæ, est tale, ut illo sublato, tolli debeat Logica.

PROBARI SOLET II. *Passiones quas demonstrat Logica de suo objecto, non conveniunt per se vocibus, nam generare scientiam, est proprietas objecti Logici, & non est proprietas vocum. Veritas item & falsitas non est propriè in vocibus, unde & mendacium non est contra vocem, sed contra mentem: quod si definitiones primò & per se convenientes objecto Logicæ, non demonstrantur de vocibus, jam voces non sunt per se objectum, nam de eo, quod est per se objectum, per se debent demonstrari passionibus.*

CONFIRMATUR. Quia multa sunt considerationis Logicæ, quæ non sunt voces, ut operationes internæ Logicæ. Deinde Logica naturalis potest esse sine vocibus, ut in mutis, qui urique discursus naturales faciunt. Ergò & Logica artificialis, nam Logica artificialis & naturalis, habent se, sicut Perfectum & Imperfectum, porro perfecti idem est objectum, quod & Imperfecti ut v. g. Oratoris perfecti objectum est Oratio, ita etiam imperfecti objectum est Oratio. Quod si imperfecti habitus, hoc est naturalis, objectum non sunt voces, nec etiam erunt objectum perfecti habitus, hoc est, artificialis Logicæ.

PROBATUR III. *Conclusio. Datur actus aliquis Logicæ, qui non habet pro objecto voces.* Ergò &c. Antecedens probatur. Primus actus Logicus, antequam exprimitur vocibus, est verè Logicus, & tamen non habet pro objecto voces. Quod actus Logicus antequam vocibus exprimitur, sit verè Logicus. Probo. Antequam exprimitur actus Logicus, illa vox expressiva actus Logici, vel est expressiva actus Logici, vel actus non Logici; non potest dici quod sit expressiva actus non Logici, quia ejus actus est expressiva, antequam eum exprimat, quem postea de facto exprimit: sed exprimit logicum. Ergò de facto antequam exprimat, ille actus est logicus. Quod verò actus Logicus antequam vocibus exprimitur, non habeat pro objecto voces. Probatur. Illud est objectum primi actus Logici, v. g. hujus Definitionis: Homo est animal rationale, circa quod versatur ille actus. Sed non versatur circa voces, objectum enim istius Definitionis est essentia hominis: Quod si actuum Logicæ objectum non sunt voces, nec habitus Logici objectum erunt voces. Idem enim debet esse objectum habitus quod & actuum.

NON NEGOTAMEN pertinere voces ad objectum Logicæ reductivè, quia nulla ars v. g. docet medium terminum in prima Figura subijci debere in Majori.

Unde logica ordinando conceptus internos ordinat simul voces illorum conceptuum expressivas